

Чандыбаева А.М., Мааткеримов Н.О.

**КОСТЮМДУН ДИЗАЙНЫН ДОЛБООРЛОО БОЮНЧА
ОКУУ ПРОЦЕССИНДЕ СТУДЕНТТЕРДИН ЧЫГАРМАЧЫЛ ОЙ ЖҮГҮРТҮҮСҮН
КАЛЫПТАНДЫРУУНУН ДИДАКТИКАЛЫК ШАРТТАРЫ**

Чандыбаева А.М., Мааткеримов Н.О.

**ДИДАКТИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ
ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ
ПО ПРОЕКТИРОВАНИЮ ДИЗАЙНА КОСТЮМА**

A. Chandybaeva, N. Maatkerimov

**DIDACTIC CONDITIONS FOR THE FORMATION
OF CREATIVE THINKING IN THE EDUCATIONAL PROCESS
ON THE DESIGN OF COSTUME DESIGN STUDENTS**

УДК: 378.147:746

Студенттерге костюмдун дизайнын окутуу процессинде чыгармачыл ой жүгүртүү түшүнүгүнө авторлор талдоо жүргүзүшөгөн. Макалада кийимди долбоорлоо сабактарында студенттердин чыгармачыл потенциалын калыптандыруунун педагогикалык технологиялары каралган. Заманбап талаптар жагынан кароодо дизайнерлердин кесиптик даярдоосунда «Кийимдин дизайны» адистиги боюнча негизги дисциплиналардын ролу жетишерлик маанилүү болуп саналат. Анткени болочок кесиптик ишмердүүлүгүнүн шарттарына салыштырып караганда аларды окутуу процессинде образдуу-мейкиндиктик ой жүгүртүү калыптандырылат. Элдик кийимди композициялык куруунун төмөнкү принциптери: формалдык тактыгы, конструкциянын логикалуулугу, декордун формага, функцияга, материалга, конструкцияга жолдоосу бүгүн адиске моделдин заманбап үлгүлөрүн түзүүгө чыгармачыл мамиленин үлгүсү болуп эсептелет. Кийимди долбоорлоодо чыгармачылыкты өнүктүрүүдө социалдык-этникалык контекстти талдоонун маанилүүлүгү аныкталды. Дизайнды окутууда долбоорлоочулук ишмердүүлүктүн ролуна көңүл бөлүнөт.

Негизги сөздөр: дизайнер-студенттер, кийимдер дизайны, эскиз, долбоор, педагогикалык технологиялар, чыгармачыл ой жүгүртүү, долбоордук-образдык ой жүгүртүү, дидактикалык шарттар, кийимди долбоорлоо.

Авторами проведен анализ понятия творческого мышления в процессе обучения студентов дизайну костюма. В статье рассматриваются педагогические технологии формирования творческого потенциала студентов на занятиях по проектированию костюма. Роль основных дисциплин по специальности «Дизайн костюма» представляется достаточно значимой в свете современных требований профессиональной подготовки дизайнеров. Это связано с тем, что в процессе их изучения формируется образно-пространственное мышление применительно к условиям будущей профессиональной деятельности. Такие принципы композиционного построения народного костюма, как четкость форм, логичность конструкции, подчинение декора форме, функции, материалов, конструкции, сегодня для специалиста является примером творческого подхода к созданию современных образцов модели. Определена значимость анализа социально-этнического контекста в развитии творчества при проектировании костюма. Уделено внимание роли проектной деятельности в обучении дизайну.

Ключевые слова: студенты-дизайнеры, дизайн костюма, эскиз, проект, педагогические технологии, творческое

мышление, проектно-образное мышление, дидактические условия, проектирование костюма.

The authors carried out an analysis of the concept of creative thinking in the process of learning students in the design of a costume. The article discusses the pedagogical technologies for the formation of the creative potential of students in class design classes. The role of the main disciplines in the specialty "Design of the costume" is quite significant in the light of the modern requirements of professional training of designers. This is due to the fact that in the process of their study, a figurative-spatial thinking is formed, in relation to the conditions of future professional activities. Such principles of composite construction of a folk costume, like clarity of forms, logicity of the design, subordination of the decor, functions, materials, designs, today for a specialist is an example of a creative approach to creating modern model samples. The importance of the analysis of the socio-ethnic context in the development of creativity during the design of a costume is determined. The attention is paid to the role of designer activities in learning design.

Key words: students-designers, costume design, sketch, project, pedagogical technology, creative thinking, design and figurative thinking, didactic conditions, suit design.

Киришүү. Дизайндын заманбап долбоордук практикасы долбоорлонуучу объектилердин татаалдык даражасы жана жаңы оригиналдуу идеяларды табуу боюнча масштабдуу жаңы көйгөйлөрдү чечүүнүн, милдеттерди издөөнүн жана аларды коюунун алдында турат. Глобалдашуу шарттарында коом даяр жана чыгармачыл ойлонууга жөндөмдүү, топтолгон тажрыйбаны ой тутумунан өткөрүүнү жана ар түрдүү чечимдерди кабыл алууну билген инсанды калыптандырууга жана тарбиялоого карата жогорку талаптарды коёт. Мындай талаптарга жооп бере турган инсанды калыптандыруу үчүн биринчиден, чыгармачылык потенциалды өнүктүрүү, экинчиден, чыгармачылыкты керектөөчүлүккө айлантуу зарыл болуп саналат. Бул милдетти чечүүдө негизги роль билим берүү системасына, көбүнчө жогорку мектептерге таандык болуп саналат.

Максаттары жана милдеттери. Дизайнды долбоорлоо практикасын студенттерге окутууда дизайн-

дын мурунку жана азыркы практикасындагы көйгөйлөрдү билип алуу, аларды жаңы жекече ыкмаларды өздөштүрүүгө багыттоо маанилүү болуп саналат, анткени алар келечекте өнүгө алышат. Дизайнды долбоорлоо практикасынын багыты максаттары, чечилүүчү көйгөйлөрдүн масштабдуулугу жана дизайн-долбоорлоонун конкреттүү милдеттери менен айырмаланат [1]. Алар буга чейин өздөштүрүлгөн жана азыркы учурдагы дизайн практикасы деп бөлүнөт, кийинкиси азырынча анча белгилүү боло элек, бирок дизайндын өнүгүүсүн алдын-ала божомолдоонун негизинде келечекте кеңири тарашы мүмкүн, демек перспективасы бар.

Изилдөөнүн методологиясы жана методикасы. Студенттерге дизайнды окутуунун жетишерлик эмес иштелип чыккан педагогикалык көйгөйлөрүнүн ичинен биз кесиптик чыгармачыл ой жүгүртүүнү бөлүп көрсөтөбүз. Көйгөйлөрдөн жана бул маселелердин чечилбегендигинен улам, баарынан мурун адис-дизайнерди даярдоонун сапаты жабыр тартат. Дизайнердин ой жүгүртүүсүнүн маңыздуу мүнөздөмөсүнө багытталган изилдөөлөр дээрлик жокко эсе. Алар көбүнчө төмөнкүдөй терминдер менен аныкталат: «долбоорлук» же «дизайнердик». Мындай мамиле кылууда ой жүгүртүүнүн кесиптик-ишмердүүлүк мүнөзү эске алынат, бирок көркөм-долбоорлоо чыгармачылыктагы таанып-билүүчүлүк процесстин маңызы ачылбай калат.

Чыгармачылык потенциал социалдык маанилүү сапат катары чыгармачыл инсандын тигил же бул коомдун мүчөсү катары адамдын маанилүү мүнөздөмөлөрүнүн бири болуп саналат. «Чыгармачылык» түшүнүгүн карап жатып, баарынан мурун бул түшүнүктүн колдонуунун көп пландуулугуна көңүл буруу керек. Чыгармачылыкты ар кандай кырдаалдарда жигердүүлүк, ишмердүүлүк, ишмердиктин түрү, ишмердиктин тиби, процесс ж.б. катары түшүнөбүз. Чыгармачылык процесс түшүнүгү өзүнө кандайдыр бир жаңы, адаттан тышкары, оригиналдуу нерсени түзүү боюнча ишмердүүлүктү камтыйт. Чыгармачылык чындыкты жаңыча көрүүнү, окшоштуктардан жана окшош типтерден өтүп кетүүнү, өнөкөткө айланган схемалардан жана иштөө ыкмаларынан, жүрүм-турум менен ой жүгүртүү стандарттарынан баш тартууга, өзүн-өзү өзгөртүү жөндөмүнө даяр болууну сунуштайт.

Окуу процессинде чыгармачылык түшүнүгү ишмердик кылуу субъектисинин өзү менен тактап айтканда, студент менен байланышкан. Студент өзү үчүн төмөнкүдөй белгилүү бир жаңы кесиптик сапаттарды жаратышы керек: жаратуу жөндөмдүүлүгү, мурун болбогон жаңы нерсени жасоо. Ошентип, келечектеги дизайнердин кесиптик ой жүгүртүүсү логикалык жактан гана курулбастан,

системалуу бүтүн жана ошондой эле ийкемдүү, динамикалуу, ачык образдуу да болушу керек. Бул учурда ал кандай чыгармачыл милдет болбосун альтернативдүү чечим таба билүүсү зарыл.

«Костюмду көркөм долбоорлоо» жана «Костюм дизайны» адистиги боюнча факультеттердин системасында окуп жаткан студенттерди чыгармачыл жөндөмдүүлүккө тарбиялоонун жана кесиптик даярдоонун жолундагы маанилүү кадам катары костюмду долбоорлоо жумушу эсептелинет.

«Дизайн» – бул текстиль буюмдарын, алардын комплекстерин жана системалардын көркөм долбоорлоонун чыгармачылык методу, процесси жана жыйынтыгы болуп саналат, ал жаратылып жаткан объектилердин жана бүтүндөй чөйрөнүн утилитардык жана табигый катары адамдын мүмкүнчүлүктөрү менен керектөөлөрүнө толук дал келүүсүнө жетишүүгө багытталган. Бул буюмду даярдап чыгаруучудан керектөөчүгө чейин бирдиктүү бүтүндүккө айлантуу менен буюмдун сырткы белгилери сыяктуу эле түзүмдүк жана функционалдык өз ара байланыштарын камтый турган, текстиль буюмдарынын формалдуу сапаттарын аныктоо максатындагы чыгармачыл ишмердик экендиги айныксыз. Заманбап дизайн курчап турган чөйрөнүн бардык аспектилерин камтып алууга аракет кылып жатат, ал текстиль өндүрүшү менен шартталган.

Кийимдер багытындагы дизайнердин ишмердиги чыгармачылыктын башка чөйрөсүнө туура келбеген көп спецификалуу болуп саналат. Чыгармачыл милдеттерди чечүүдө долбоорлоонун салттуу методдорун каалдоону азыр кызыктуу болгон жаңы чечимдерди бербей жатат. Ошондуктан, келечектеги дизайнердин чыгармачыл долбоорлоочулук ой жүгүртүүсүн өнүктүрүүгө жана долбоорлоо процессинин өзүн интенсификациялоого багытталган [2].

Костюмду долбоорлоодо чыгармачыл процессте бири-бири менен тыгыз байланышы бар үч этапты бөлүп көрсөтүүгө болот.

Биринчи этап – ой тутумду калыптандыруу, ал акыр аягында реалдуу чындыкты образдуу чагылдыруудан улам жаралат. Чыгармачылык процесстин бул этабында дизайнердин турмуштук материалдарды ой тутумунан өткөрүүсү жана келечектеги чыгармасынын (костюмдун) жалпы конструкциясын ички ойлонуусу менен жаратуусу болуп өтөт, ошондой эле теманы образдуу чечилишин практикалык издөө ишке ашырылат. Чыгармачылык процесс – бул көп учурларда чындыкты кайра ой тутумунан өткөрүү, кайра жасоо болуп саналат жана жаңы образ жаралат, аны көп учурда жаратуучу өзү түшүндүрүп бере алгыс абалда болот. Дизайнерди курчап турган бүткүл дүйнө ал үчүн дем берүүчү булак катары кызмат кылат [3, 4].

Костюмду долбоорлоодо пайдаланылуучу чыгармачылык булактары ар башкача болушу мүмкүн: адам, анын сырткы кебетеси; жаратылыш кубулуштары, өсүмдүктөр жана жаныбарлар дүйнөсү, предметтик чөйрөнүн бардык мүмкүн болгон элементтери, музыка, жаратылыш, элдик искусство, адабият; мүмкүн болгон бардык фактуралар ж.б. Заманбап костюмду жаратуу үчүн эң бай материал (форма планында да, конструкция планында да) кылымдардан бери келе жаткан жана бекемделген улуттук костюм болуп саналат [6, 7]. Этникалык негизде костюмду жаратуу үчүн чыгармачыл изденүүдө алгачкы мурастардын бири – бул тигил же бул доордогу форманын конструкциясын түшүнүү жана билүү болуп санала тургандыгын унутпаш керек.

Көпчүлүк учурларда костюмду жаратуунун чыгармачылык процесси сүрөттөмөлөрдү аткаруу менен башталат, ал маалыматтардын жыйналышына булак болууга, теманын образдуу ачылышына түзүүчү чогулган материалды талдоого, оригиналдуу чечимдерди издөөгө кызмат кылат. Андан кийин жыйналган маалыматтарды дизайнердин үйрөнүүсүнүн негизинде эскиздердин үстүндө иштөө башталат. Эскиздерди аткаруунун ар башка ыкмаларынын айкалышуусу автордун ойлогон оюн чыгармачыл процесстин баштапкы этабында ачып берүүгө, сүрөттөп берүүдөгү ишенимдүүлүкө жана конкреттүүлүккө жетишүүгө жардам берет [4]. Жалпысынан алганда, эскиздик долбоорлоо костюм боюнча дизайнердин чыгармачыл ишинин өтө маанилүү этабы болуп саналат, анткени эскизге көркөм баяндоочулук, белгилүү мазмундагы ачыктык, түшүнүктүүлүк жана окумдуулук талаптары коюлат. Бул этапта бүтүндөй алганда долбоорлонуучу костюмдардын образы жаралат, түстүк тандоолор ойлонолат, жарала турган буюмдун фактурасы аныкталат.

Долбоорлонуучу костюмдун жаңы формасын эскизде билгичтик менен жана түшүнүктүү жеткире билүү кесипкөйлүктүн, жеке автордук стилдин, ойлогон ойду жана кийим формасынын образын көрүүчүлөргө чейин жеткирүү жөндөмүнүн бирден-бир көрсөткүчү боло баштайт.

Экинчи этап – костюм жаратуу үчүн болгон түздөн-түз жумуш, ал дизайнерден өзүнүн идеялары менен эмоцияларына болгон образдуу каныгуусун оптималдуу түшүндүрүп берүүсүн талап кылат. Бул этапта көп учурда автордун ойлоосу бир такталат, конкреттештирилет, форманы андан ары өркүндөтүү жана иштетүү жолу боюнча өнүгөт. Авторлор тарабынан түзүлгөн долбоорлор эскиздерден айырмаланып, бир топ кененирээк болушу керек, башкача айтканда, костюмдун формасы, кебетеси, моделдердин декоративдик жана конструкциялык

чечимдери, кездемелердин фактурасы, форма жаратуучу сызыктардын мүнөзү, костюмдун түсүн тандоо тууралуу толук маалыматтарды өзүндө алып жүрүшү зарыл [6]. Мындай долбоор костюм функция кыла турган чөйрөдөгү костюмдун функционалдык багытталуусу тууралуу маалыматты бериши керек.

Ошентип, долбоорду түзүү – дизайнердин ишинин чыгармачылык этабы болуп саналат, ал андан образ жаратуучулук билиминин жетиштүү денгээлде болушун талап кылат. Чыгармачылык долбоор графикалык берүүдө жекече болушу керек, автордук стилди жана жазууну чагылдырышы, автордук стилдешүүсү жана берүү өнөнкөөү боюнча айырмаланып турушу зарыл. Чыгармачыл процесстин бул этабы көлөмдүү, чаалыккыс жана системалуу жумушту, объективдүү критерийлер менен бүтүшүн сунуш кылат, бул костюмга сиңирилген көркөм образдын бүтүндүүлүгүн жаратуу болуп саналат.

Эскиздерди аткаргандан жана долбоорду бекиткенден кийин чыгармачыл процесстин *үчүнчү этабы* келет – бул материалда моделдерди аткаруу этабы болуп саналат. Бул жерде долбоорлоонун объектиси болуп бир-бирден буюмдар, ошондой эле ансамбль, комплект, коллекциялар да болушу мүмкүн. Бул стадияда автордун ойлоосу материалдык формага өтөт. Конкреттүү моделдерге ойлоолордун сиңирилиши келечектеги адистин инсандык чыгармачыл жөндөмү, анын чыгармачылык активдүүлүгү, чыгармачыл көндүмдөрү, башкача айтканда, анын чыгармачыл потенциалынын параметрлери менен аныкталат.

Чыгармачыл процесстин бардык үч этабы студенттен өнүккөн чыгармачыл түшүнүүчүлүктү, долбоорлоонун чыгармачылык милдеттерин чечүүнүн натыйжалуу жлдорун таба билүүнү талап кылат, муну менен аналогия, комбинирлөө, ассоциация ж.б. методдорго таянуу менен иштөөнүн эвристикалык ыкмаларды дизайнерлердин пайдалануусуна сунуштайт. Мындай методдорду пайдалануу келечектеги дизайнердеги демилгелүүлүктү ойготууга, анын жекече чыгармачылык жөндөмдүүлүктөрүн ачууга, ой жүгүртүү логикасын өнүктүрүүгө мүмкүндүк түзөт [2]. Ар бир жаңы милдет менен кошо келечектеги адис өзүнүн чыгармачыл күчүнө, колдонгон методдорунун жана каражаттарынын чындыгына карата ишенимдүүлүккө ээ болот, өзүнүн кесиптик чеберчилигинин чындап өсүп жаткандыгын сезет.

Дизайнды долбоорлоочулук ишмердик катары карайбыз, ал долбоорлоо маданиятынын курамдык бөлүгү болуп саналат, бул жерде дизайнердин артыкчылыкка ээ билгичтиги катары чыгармачылык милдеттерди чечүүнүн концептуалдык жана образдуу-пластикалык жөндөмдөрүнө ээ болот, ал өз кезегинде долбоорлук чыгармачылыктагы инсандык

башталыш болуп саналат. Дизайнердин инсандык чыгармачыл пайдубалы, анын кесиптик - дүйнөгө көз караштык позициясы студенттик жылдарда калыптана тургандыгын белгилеп коюу маанилүү болуп саналат. Бул биздин республиканын шарттарында дизайнер кесибин өнүктүрүүнүн азыркы этабында өзгөчө актуалдуу [5].

Теориялык мааниси. Дизайнды окутуу процесинде чыгармачыл ой жүгүртүүнү өнүктүрүү зарыл экендигин белгилеп коюу маанилүү, анткени ал көркөм-долбоорлоочулук ойдун теориясына кайрылуу талабын коёт. Дизайнда долбоорлоонун негиздеринин бири болуп, таанып-билүүчүлүк процесстери эсептелинет, анда – жашоонун келечектеги абалы жана предметтик чөйрөсү тууралуу өзүнүн ой жүгүртүүлөрүн берген келечектин образында чыга турган баалуулуктарды башынан өткөрөт жана ой жүгүртөт. Бул дизайнер үчүн долбоорлоону – жашоо образы менен предметтик чөйрөнүн өз ара байланышына аралашуусу, анын теориялык маанисине, турмуштук окуялардын баалуулугуна таасир берүүсү дегенди билдирет. Өз кезегинде «долбоордук образ» дизайнердин теориялык жана практикалык ишмердигинин ар башка жактарынын эритмеси катары каралат, бул бир катар авторлорго дизайнердин ой жүгүртүүсүн долбоордук-образдуу мүнөздөөгө негиз болуп калды.

Илимий жаңычылыгы. Студенттердин чыгармачыл ой жүгүртүүсүн калыптандыруу долбоордук сунушту иштеп чыгуунун технологиялык ийгиликтүүлүгүнүн канчалык экендигин эмес, жашоодогу маанилүү объектилердин төрт бирдиктүү маңызын бириктирүүгө канчалык жетишүүсүн сунуш кылат. Ошондуктан, ал долбоорлоо предметинин антологиялык схемасын, анын аспаптык бөлүгүн (долбоорлоо каражаттарын), *эстетикалык компоненттерин* (идеялардын автордук тили) билүүнү талап кылат, муну менен ал долбоорлоо учурунда көркөмдүк, стилдик жактан чыгармачылык сунуштарды жана *педагогикалык шарттарды* аныктайт. Буларга атайын дисциплиналар, инновациялык технологияларды колдонуу менен окутуунун методдору жана формалары, окутуунун компьютердик жана мультимедиялык каражаттарын пайдалануу менен окуу процесин түзүү кирет.

Практикалык маанилүүлүгү. Студент-дизайнердин кесиптик ой жүгүртүүсүн долбоордук-образдуулук катары белгилөө менен биз аны калыптандыруунун жолдорун жана конкреттүү методикалык каражаттарын аныктай алабыз. Долбоордук чыгармачылык практиканы талдоо менен графикалык ишмердүүлүк форма жаратуу технологияларынын бири болуп санала тургандыгын, долбоордук образга жана долбоордук ойлоонун практикалык жактан ачылышына жетишүүнүн ыкмасы экендигин бекемдөөгө болот. Ошондуктан, долбоордук-образдык ой жүгүртүүнү окуп жаткандарга

графиканын каражаттары менен окутуу процесиндеги маанилүү этап болуп келечектеги кийим дизайнерлерин кесиптик жактан даярдоонун негизги шарттарынын бири болуп саналат деген корутунду жыгарууга болот.

Корутунду. Ошентип, дизайн боюнча теориялык изилдөөлөрдө өтө көп колдонулуучу «долбоордук-образдуу ой жүгүртүү» түшүнүгү инсанды үберилген. Анын спецификасы маалыматтарды өзгөчө кайра жаратууда болуп саналат, бул жерде келтирилген көйгөй бир бүтүн концептуалдык-пластикалык образга сиңип кетет. Долбоордук-образдык ой жүгүртүүнү биз жаңы долбоордук образ жаратуу процесинде окуп жаткандардын ишмердиктери катары карайбыз, бул жерде келечектеги адис практикалык ишмердик учурунда алган өзүнүн билимин, билгичтигин жана көндүмүн сапаттуу делген жаңы кырдаалдарга киргизет.

Долбоордук-образдык ой жүгүртүү өзү менен бирге таанып-билүүчүлүк ишмердикти билдирет, ал образдарды катары менен жана максатка ылайык иштетүү каражаты аркылуу костюмдун долбоордук көйгөйлөрүн кайра жаратууга багытталган болот. Бул изилдөөнүн жаңы жолдорун ачат, чыгармачыл ойлоонунун татаал процесин жана анын келишин камсыз кылуучу операциялык түзүмдү кароо мүмкүнчүлүгүн берет. Ошондуктан, костюмду долбоорлоонун үстүндө иштөө студенттер менен болгон ишмердүүлүктүн негиз салуучу формасы болуп саналат, анда методологиялык принциптердин негизги комплекси иштетилет. Форма жаратуунун көркөм-композициялык каражаттары студенттердин чыгармачыл жөндөмдөрүн жана долбоордук-көркөм чеберчиликтерин өнүктүрүүнүн дидактикалык милдеттерин чечүү менен бирге каралат.

Адабияттар:

1. Лаврова Л.Б. Историческое наследие костюма в контексте современных процессов творческого проектирования одежды / Вестник Гуманитарного университета. - 2016, №1(12). - С. 123-131.
2. Закс Л.А. Художественное сознание. - Свердловск: Изд-во Урал. гос. ун-та, 1990.
3. Росновская Л.В. Этнокультурный аспект профессиональной подготовки бакалавров в сфере конструирования изделий легкой промышленности // Вестник Гуманитарного университета. - 2015. - № 1(8). - С. 89-93.
4. Калабина О.В., Патрушева Л.К., Ракова Е.В. Проектирование коллекции как способ творческой самореализации и профессионального становления будущих конструкторов изделий легкой промышленности // Концепт. 2014. № 33. URL: <http://cyberlenin.ka.ru/article/n/proektirovanie-kollektsii-kak-sposob-tvorcheskoy-samorealizatsii-professionalnogo-stanovleniya-buduschih-konstruktorov-izdeliy>
5. Чандыбаева А.М., Мааткеримов Н.О. Педагогические аспекты формирования творческих способностей студентов-дизайнеров / Известия КГТУ им. И.Раззакова, 2020, №4. - С. 464-469.

6. Амелина О.Ю. Формирование педагогической модели художественно-проектной подготовки дизайнеров среды в вузе (на примере эскизирования текстильных изделий): Автореф. дис. ... канд. пед. наук. - М., 2015. - 22 с.
7. Абдуллаева Г.М. Изучение художественного проектирования дизайна костюма и текстиля как аспект наследия народного творчества кыргызов / Известия КГТУ им. И.Раззакова, 2015, № 2(35). - С. 243-248.
-